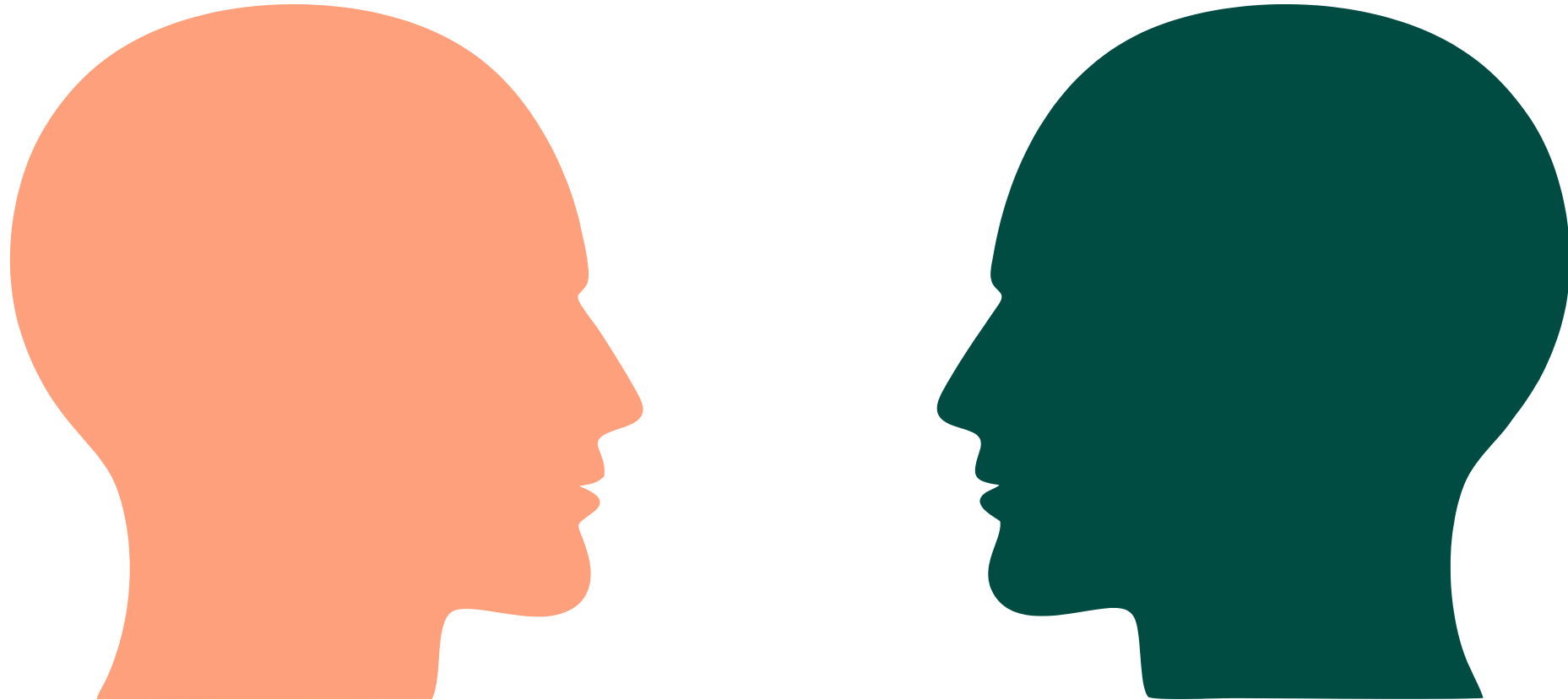

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ДЛЯ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ КОРИСТУВАЧІВ З ТОЧКИ ЗОРУ БІБЛІОТЕКАРЯ

**Чуканова Світлана Олександрівна,
канд.пед.н.,
Наукова бібліотека Національного університету
«Києво-Могилянська академія»,
Київ, Україна**

Стаття 42 Закону України «Про освіту» визначає академічну доброчесність як

« ... сукупність принципів, правил поведінки учасників освітнього процесу, спрямованих на формування самостійної і відповідальної особистості, спроможної вирішувати завдання відповідно до освітнього рівня з дотриманням норм права та суспільної моралі»

Міжнародний
центр
академічної
доброчесності
вважає

що це поняття можна
трактувати як дотримання
шести ключових
(фундаментальних)
цінностей: **«чесність,
довіра, справедливість,
повага, відповідальність,
сміливість»**

Академічна добročесність

є певною сукупністю ціннісних орієнтирів і поєднує в собі законодавчі та моральні аспекти, що стосуються безпосередньо наукового та освітнього простору.

Важливу роль у популяризації теми академічної доброчесності, зокрема у бібліотеці відіграє розгляд таких підтем:

поняття академічної доброчесності;

фундаментальні цінності академічної доброчесності;

кодекс честі навчального закладу;

поняття плагіату та його різновиди;

порядок та процедура перевірки робіт на плагіат;

основи інформаційного пошуку;

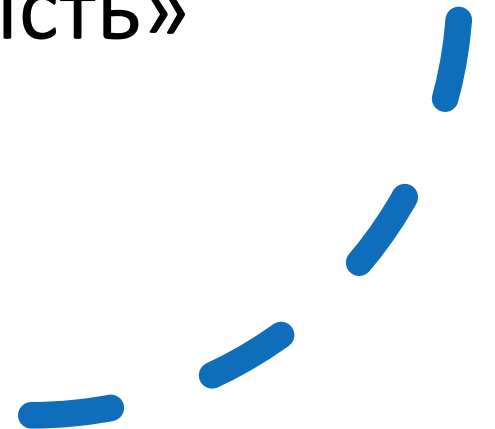
збереження балансу голосу шляхом цитування, перефразування та узагальнення;

використання бібліографічних менеджерів та складання бібліографічного опису.

НаУКМА

- «Вступ до Могилянських Студій»
- «Цифрова наука та інформаційна грамотність»

Викладання
академічної
доброчесності
на базі
бібліотеки ЗВО

- **тренінги та семінари,**
- **повноцінний модуль курсу**

Розкриття теми плагіату

- Звісно, темі плагіату варто приділяти особливу увагу і тут варто зауважити, що розкрити цю тему якнайкраще можна, залучивши фахівців з академічного письма, проте і фахівці бібліотечно-інформаційної та архівної справи можуть розглядати основні аспекти поняття плагіату та його різновидів

Цитата	Перефразування	Узагальнення
<i>Повтор слово – в – слово конкретного уривку з тексту джерела, що використовується тоді, коли висловлювання оригіналу настільки унікальне, що його неможливо відтворити іншими словами [3, с.16]</i>	<i>Передача оригінальних ідей власними словами, що допомагає вам удосконалити свій стиль [3, с.12].</i>	<i>Стисла версія інформації з джерела оригіналу, коли обсяг оригінальної думки занадто великий для перефразування чи, тим більше, прямого цитування [3, с.8].</i>
Передбачає написання уривку в лапках або з відступом (залежно від стилю бібліографії), вказання внутрішньотекстового посилання та зазначення джерела у переліку використаних матеріалів	Передбачає втручання в структуру речення, таким чином допомагає уникнути прямих цитат, проте не виключає вказання внутрішньотекстового посилання та зазначення джерела у переліку використаних матеріалів	Передбачає передачу основної ідеї джерела оригіналу з подальшим вказанням внутрішньотекстового посилання та зазначенням джерела у переліку використаних матеріалів
ЗБЕРЕЖЕННЯ БАЛАНСУ ГОЛОСУ		
Плагіат	Недале перефразування	Компресований плагіат
<i>Видавання чужих ідей чи текстів, іншої інтелектуальної власності та здобутків як своїх власних [1].</i>	<i>Б. Гельмором відноситься до неавтоматичного плагіату і передбачає використання синонімів без особливого втручання в структуру речення оригіналу [4, с.17].</i>	<i>М. Доєрті розробив свою класифікацію академічного плагіату, зокрема він виділив такий тип як прихований або замаскований плагіат і одним з його підвидів є компресований плагіат, що передбачає урізання значного обсягу авторського тексту і видання цього уривка під іншою назвою без вказання джерела оригіналу [5, с.51].</i>
Як контр-цитата – видавання чужого уривку як свого. Використовується без оформлення цитати та бібліографічних посилань, уникнення вказання джерела.	Може містити бібліографічні посилання, проте в самому реченні будуть наявні кілька синонімів або переставлені слова місцями, а структура залишиться такою, як в оригіналі.	Є фактично анти-узагальненням, оскільки відсутнє зазначення джерела оригіналу.
КОНТР-ЗАСОБИ ЗБЕРЕЖЕННЯ БАЛАНСУ ГОЛОСУ (ДЕЯКІ РІЗНОВИДИ ПЛАГІАТУ)		

Отже,
академічний
плагіат
визначається
Законом
України «Про
освіту» як

«...оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства...»

На думку Лінди Стерн

запобігти академічному плагіату можна посередництвом **належного цитування джерел та вказання авторства оригіналу**. Вона також наводить найбільш розповсюджені техніки збереження балансу голосу (співвідношення процитованого тексту та власних думок), що допомагають уникнути плагіату: **цитування, перефразування та узагальнення**

Порівняння механізмів уникнення плагіату з їх контр-відповідниками

Збереження БГ

Цитата

Парефразування

Узагальнення

КОНТР-ЗАСОБИ ЗБЕРЕЖЕННЯ
БАЛАНСУ ГОЛОСУ (ДЕЯКІ
РІЗНОВИДИ ПЛАГІАТУ)

Плагіат

Невдале парефразування

Компресований плагіат

Роль бібліотекаря у боротьбі з плагіатом, як вважає Лінн Ламперт

є до кінця невизначеною, адже важливим питанням є наявність **певних повноважень у бібліотекаря втручатись в навчальний процес** та побудову навчальних планів курсів.

Власне **не вирішення чи небажання вирішувати це питання** протягом значного періоду часу певним чином вплинуло на стан справ.

Вона вважає, **що популяризація інформаційної грамотності, роз'яснення бібліографічних стилів є подібною практикою до курсів з академічного письма** і тому бібліотекарі повинні долучитись до теми академічної доброчесності через поєднання її з темою інформаційної грамотності та інформаційного пошуку

Висновок

Долучитись до популяризації та адвокації академічної доброчесності в освітньому середовищі у бібліотеці можливо посередництвом проведення масових заходів: **виставок, семінарів, зустрічей, обговорень, конференцій тощо.**

Інкорпорування тренінгів з академічної доброчесності, бібліографічного опису, інформаційної грамотності у **навчальні плани** також суттєво сприяє розвитку культури академічної доброчесності в освітньому та науковому середовищі.

Дякую за увагу!

chukanovaso@ukma.edu.ua